

תולדות הכשרת נחשונים

מאת: נחום שומרני
(חבר התנועה המאוחדת)

בפלמ"ח כונו ההכשרות על שם הקיבוץ שבו הוכשרו. אנו הוכרנו כ"הכשרת נוה ים", ואח"כ כ"הכשרת אלומות". השם שאנו נתנו לעצמנו: "הכשרת נחשונים".

ההכשרה שלנו הורכבה משלוש קבוצות:

קבוצה מנתניה, שהיתה הבסיס, ובניה ובנותיה התרכזו בקיבוץ נוה ים.

קבוצה של צופי ים תל אביב שהצטרפה לנתנייתים.

קבוצה של התנועה המאוחדת מקן הימיה של הפועל תל אביב.

אני השתייכתי לקן הימיה, ואספר כאן בעיקר את מה שעבר עלי.

בשנת 1944 התאחד חלק מתנועת "המחנות העולים" (שנקראה גם "החוגים") עם תנועת "גורדוניה", והוקמה "התנועה המאוחדת". אנו היינו בקן צפון של "המחנות העולים", והשכבה שמעלינו שהשתייכה לאגודה הימית "הפועל", עברה לתנועה החדשה. בעקבותם עבר גם החוג שלי "חוג ניר" ל"תנועה המאוחדת".

קבוצות מ"קינים" שונים צורפו אלינו וכך הוקם "קן הימיה".

מחברת "סולל בונה" קיבלנו צריף רעוע שהיה בשדר' נורדאו בתל אביב. שיפצנו אותו והתחילה פעילות תנועתית בשכבות הגיל השונות. הפעילות בצריף התקיימה בימי שלישי, שישי ושבת בערב, כשבשבתות עברנו אימוני ימאות ב"ימיה" של "הפועל" בירקון.

השכבה הבוגרת מאיתנו היוותה את עיקרו של "קורס ו" ("קורס" ב"ימיה" היה שמה של קבוצת חניכים שלמדו באותו מחזור אימונים). השכבה שלנו היוותה את "קורס ח", ואילו אני, שהתחלתי ב"ימיה" לפניהם הייתי חניך ב"קורס ז" שברובו הורכב מחניכי תנועת "השומר הצעיר" "גדוד סער".

אחד ממדריכינו הראשונים היה אברהם הירש (לימים, אברהם עופר, שהיה שר השיכון בממשלה, ולפני כן מפקד אגף כוח אדם בחיל הים) המדריך האחרון שלנו היה "טוטו" (הכינוי של מוטק'ה) שהיה חבר קיבוץ מעגן שליד הכנרת.

אברהם עופר, נחום שומרני ויגאל גלעדי

השכבה שלנו היתה מורכבת מתלמידי תיכונים שונים בתל אביב: "תיכון חדש", "גימנסיה שלווה", ביה"ס המקצועי "מקס פיין" גמנסיה הרצליה ועוד.

אני התגייסתי לפלי"ם בספטמבר או אוקטובר 1947, ובסוף מרץ 1948 עליתי עם ראשוני הגדוד הרביעי – "הפורצים" ל"קרית ענבים". חברי התנועה התגייסו ב 14/4/48 במחנה הקלט קרית מאיר ליד שרונה.

חברים מהשכבה הבוגרת, מנחם זעירא, מנחם קופמן ואריה דובוב שהיו כבר מגויסים בפלי"ם הועברו גם הם ל"קרית ענבים" והשתתפו בקרבות הגדוד הרביעי – "הפורצים". מנחם קופמן ואריה דובוב ז"ל נהרגו בקרבות על הדרך לירושלים.

בסוף 1947 הועברו חלק מחברי הכשרת נוה ים הנתנייתים לנגב, והשתתפו בהגנת "בית אשל" שליד באר שבע.

בהפוגה הראשונה (יוני 1948) ירד הגדוד הרביעי להתארגנות במחנה סרפנד (צריפין) ומנחם זעירא ואני החלטנו לעבור לחיל הים. מדריכנו לשעבר, אברהם עופר, היה מפקד כ"א בחיל הים, והוא הסכים לצרפני לחברי ההכשרה שהיו בגבעת אולגה. מנחם לא הצטרף אז להכשרה אלא ליחידה אחרת בחיל הים, ורק כשהגענו לאלומות הוא הצטרף להכשרה.

חברי ההכשרה התנדבו לצאת לקרבות בנגב והשתתפו בקרב על "בית עפא". אני התנדבתי בעקבותם (כי לא הצלחתי להניאם מיציאה לקרב) ומוניתי למ"כ. בקרב הזה היו לחיל הים אבדות כבדות, אבל להכשרה שלנו היה רק הרוג אחד "צליק" – בצלאל רפפורט ז"ל, וכמה פצועים (ואני ביניהם).

לאחר שחרורי מבית החולים דג'אני (דונולו) ביפו נשלחתי ע"י רופא חיל הים לתקופת החלמה בגבעת אולגה, סמוך למחנה ההכשרה.

בינתיים עברו החברים לנמל חיפה ומשם נשלחו כמחלקת נחיתה לבסיס חיל הים ב"לידו" שבטבריה. אני הצטרפתי בהזמנתו של יוחאי בן נון לתקופה קצרה ל"חוליה של יוחאי" שהתאמנה באותה תקופה בכנרת, אך בגלל מצב רגלי הפצועה התקשיתי באמונים ופרשתי. במרחק קטן מהבסיס של "החוליה" היו חברי ההכשרה שלי ב"לידו" והצטרפתי אליהם.

לא השתתפתי בפעילויות כי לא הייתי מוצב באופן רשמי ליחידה של מחלקת הנחיתה. הצטרפותי המלאה להכשרה נעשתה כאשר עברנו ל"נח"ל" והגענו לקב' אלומות.

בשונה למה שהיה נהוג בפלמ"ח לעבוד חצי חודש ולהתאמן בחצי השני, ב"נח"ל" לא נדרשנו להתאמן, ויכולנו להשתלם בענפי המשק השונים.

גם באלומות ראינו את עצמנו כהכשרה ימית, ובעזרת הסוכנות היהודית צורפנו כמשתלמים בדיג מעמקים לספינות דיג איטלקיות שבאו לעבוד בחופי ארצנו.

לימים התאחדנו עם הכשרת "גבע" ויחד הגענו לקב' אבוקה בעמק בית שאן. המטרה היתה להחזיק את הקיבוץ שננטש ע"י מקימיו, עד שתימצא קבוצה שתקבלו כהתישבות קבע. משתמצא קבוצה כזו נוכל לעלות לקרקע שליד אשקלון שהוקצתה לנו (על פי מה שהובטח לנו) להקמת קיבוץ ימי.

כרגיל, אין דבר קבוע יותר מהזמני, ומשהבנו ש"נתקענו" באבוקה, התחילה עזיבת חברים שאוכזבו מכך שלא ניתן לנו להקים קיבוץ ימי.

אני עצמי חזרתי כמתנדב לקב' אלומות.

כך תמה תקופת הכשרת נחשונים (אלומות).

תמונות של ארועים וחברים אפשר לראות באתר הפלמ"ח בקישור הבא:

http://info.palmach.org.il/show_item.asp?levelId=38612&itemId=5330&itemType=0